

Eigentijdse ceremonies en rituelen

‘Er kan een heleboel, zolang het maar niet alleen voor de show is’

Al duizenden jaren geven mensen met ceremonies en rituelen vorm aan de belangrijkste momenten in hun leven. Bij een huwelijk, de geboorte van een kind of een uitvaart schieten woorden vaak te kort. Dan kunnen symbolen en rituele handelingen uitkomst bieden. Wat zijn de rituelen van deze tijd?

Traditioneel wendde men zich voor ceremonies en rituelen tot de kerk, de synagoge of de moskee. Nu steeds minder mensen deel uitmaken van een geloofsgemeenschap groeit de behoefte aan nieuwe rituele vormen, die niet van boven opgelegd, maar door de betrokkenen zelf bedacht worden. Er zijn inmiddels mogelijkheden te over voor mensen die hun eigen stempel willen drukken op plechtige gebeurtenissen. In veel gemeentes is het niet langer vanzelfsprekend dat een huwelijk voltrokken wordt op het stadhuis. De ambtenaar van de burgerlijke stand kan ook ergens anders zijn opwachting maken, bijvoorbeeld op het bruiloftsfeest of op een romantische locatie. Ook de kerken bieden hun leden steeds vaker de mogelijkheid een persoonlijke invulling te geven aan doopplechtigheden, huwelijken en uitvaarten.

Moment van de dag

Wie een speciale gelegenheid wil opluisteren met een op maat gemaakte ceremonie kan de hulp inroepen van een deskundige. Deze adviseert bij het vormgeven van plechtigheden rond geboorte, huwelijk en dood, een adoptie, een jubileum en zelfs een echtscheiding. Ceremoniemaker Henriëtte Martens (38) is zo'n deskundige. Aleida van Dalen (37) ging bij haar te rade omdat ze van de doop van Rosa, haar tweede adoptiekind, een uitzonderlijke gebeurtenis wilde maken. Ze koos voor een rooms-katholieke mis met een persoonlijk element. 'Wij lazen Rens, onze oudste zoon, vaak voor uit een boek over een zusje uit een ver land. Het meisje in dat verhaal heette Rosa, en Rens heeft bedacht dat zijn nieuwe zusje ook zo moest heten. Tijdens de mis hebben we een stuk uit dat boekje laten voorlezen.' Het resultaat maakte grote indruk op de aanwezigen. 'De emotie van de hele familie, die sterk heeft toegeleefd naar de adoptie, kwam tot uiting in dat verhaal. Het voorlezen daarvan was hét moment van de dag.' Net als de doop en het huwelijk is ook de uitvaart vaak omgeven met rituelen. 'Er zijn veel mensen die wel met het geloof zijn opgevoed, maar die al lang niet meer naar de kerk gaan,' aldus Martens. 'Als de dood dichterbij komt, willen ze daar toch iets meer mee doen. Ouderen maken daarom een belangrijk deel uit van mijn doelgroep.' Martens legt haar eigen voorkeuren niet op aan haar klanten. 'Ik vertel over de mogelijkheden en dan blijkt vanzelf waar ze enthousiast over worden. Mijn doel is een ceremonie te vinden die bij hen past. Ik leg mensen niets op.'

Symbool van de knoop

Ook Marga Snoeij (46) ontdekte dat er veel behoefte is aan een rituele inkleding van belangrijke momenten. Haar bedrijf *Mare* adviseert bij het vormgeven van plechtigheden en kan ook de uitvoering daarvan op

zich nemen. 'Het is oneerlijk dat ceremonies alleen zijn weggelegd voor mensen die nog in de kerk komen,' zegt Snoeij. Net als Martens geeft zij haar klanten alle ruimte om hun eigen symbolen en ceremoniële handelingen te ontwikkelen. 'Ik luister goed naar wat mensen vertellen en probeer dan bij hun woorden beelden te vinden.' Voor een doopceremonie bedacht ze bijvoorbeeld het beeld van een klein rugzakje met proviand en andere reisbenodigdheden, dat aan het kindje werd aangeboden. Soms sluit de rituele handeling aan bij bestaande religieuze tradities. 'Bij een uitvaart konden mensen kleine steentjes op de kist leggen. Dat is oorspronkelijk een joodse gewoonte. Ik heb een huwelijk gedaan dat draaide om het symbool van de knoop. In het hindoeïsme knopen bruid en bruidegom hun kleren aan elkaar.'

Holle vorm

Peronne Boddaert (35) is remonstrants predikante. Zij stelt wél bepaalde grenzen aan de vrijheid die mensen krijgen bij het ontwerpen van hun ceremonies. 'Het ritueel moet geen holle vorm zijn,' betoogt ze. 'Mensen kunnen zelf elementen aandragen, maar ik moet me er wel in kunnen vinden. Bij een druidische vreugdedans rond de lindeboom gaat mijn toga toch echt in de weg zitten.' Dat weerhoudt haar er niet van de zegen uit te spreken over huwelijken tussen een mostim en een christen, een ongelovige en een gelovige of twee mensen van hetzelfde geslacht. 'Ik verwacht niet dat mensen lid zijn of worden van een kerk, maar ik wil wel weten wat hen beweegt. Als ze oprecht de zegen verlangen, dan geef ik die. Dat geldt ook voor uitvaarten.'

Er kan een heleboel, zolang het maar niet alleen voor de show is.' Ook Bert Goetzee (42), directeur van een grote uitvaartonderneming in Rotterdam, constateert dat mensen steeds vaker een eigen invulling willen geven aan het afscheid van een dierbare. 'Ze willen niet alleen toeschouwer zijn bij de uitvaart.' Hij noemt het voorbeeld van nabestaanden die de aula van het crematorium met zand lieten volstorten, omdat de overledene graag in de duinen wandelde. Ook de verschillende religieuze en etnische groepen komen met specifieke verlangens. 'Maar echt veel originele uitvaarten zie ik niet,' zegt hij, 'en eigenlijk is de sobere standaarduitvaart óók een cultuuruiting. We zeggen in Nederland niet voor niets "Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg." ■

'Bij een druidische vreugdedans rond de lindeboom gaat mijn toga toch echt in de weg zitten'

'De sobere standaarduitvaart is óók een cultuuruiting'

Tekst: Victor Donkers Illustratie: Emiel Geerdink/www.cartoonkantoor.nl

Meer informatie

Henriëtte Martens: www.ceremoniemaker.nl
Marga Snoeij: www.mare-vieringen.nl
Peronne Boddaert: www.peronneboddaert.nl